

Demokratia- ja julkisoikeusosasto
Julkisoikeusyksikkö
LsN Liisa Leppävirta

Muistio
30.5.2024

Julkisuuslain soveltaminen Yleisradion toimintaan

Nykytila

Julkisuuslaki sääntelee yleislakina viranomaisten asiakirjojen julkisuuden määräytymistä, toisin sanoen asiakirjan julkisuutta pääperiaatteena, salassapitovelvollisuutta ja asiakirjan julkiseksi tulemistä. Julkisuuslakia sovelletaan viranomaisten toimintaan. Yksityisoikeudellisessa muodossa toimiviin organisaatioihin lakia sovelletaan lähtökohtaisesti vain silloin, kun ne käyttävät julkista valtaa, ellei erityislainsäädännöstä muuta johdu tai jos niiden asiakirjat eivät liity viranomaisen toimeksiantoon. Siitä, että viranomainen (esim. kunta tai valtio) käyttää määräysvaltaa yksityisoikeudellisessa yhteisössä tai säätiössä ei tällä hetkellä suoraan seuraa, että kyseisessä organisaatiossa sovellettaisiin julkisuuslakia. Lakia ei näin ollen sovelleta nykytilassa suoraan sen soveltamisalan perusteella Yleisradioon. Yksityisoikeudellisten yhteisöjen tai säätiöiden asiakirjoja voi tulla julkisuuslain soveltamisen piiriin kuitenkin esimerkiksi valtion omistajaohjauksen tai viranomaisvalvonnan kautta.

Julkisuuslain soveltamisalan laajentamista koskeva työryhmän ehdotus

Oikeusministeriö asetti vuoden 2021 alussa laajapohjaisen työryhmän, jonka tehtävänä oli arvioida julkisuuslain muutostarpeita ja valmistella ehdotukset lain ajantasaistamiseksi. Työryhmä esittää mietinnössään useita muutoksia voimassa olevaan julkisuuslakiin. Yksi keskeisimmistä sisällöllisistä muutosehdotuksista koskee lain organisatorisen soveltamisalan laajentamista.

Työryhmä on sisällyttänyt mietintöönsä ehdotuksen, jonka perusteella julkisuuslain organisatorista soveltamisalaa laajennettaisiin julkisyhteisön, valtion liikelaitoksen tai julkisyhteisöiden yhteisessä määräysvallassa olevaan yhteisöön tai säätiöön ja näiden määräysvallassa oleviin tytäryhteisöihin ja tytärsäätiöihin siltä osin, kuin ne harjoittavat muuta kuin kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa. Jos julkisuuslain soveltamisalaa laajennettaisiin mietinnössä ehdotetulla tavalla, tulisi Yleisradion toiminta jatkossa julkisuuslain soveltamisalaan siltä osin kuin sen toiminta ei olisi kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa toimintaa.

Julkisuuslain ajantasaistamisen vaihe

Soveltamisalan laajentamista koskeva ehdotus on työryhmän ehdotus. Julkisuuslain ajantasaistamisen jatkoaskeleista työryhmän ehdotusten pohjalta ei ole vielä linjattu valtioneuvostossa.

Julkisuuslain soveltamisalaa koskevat ratkaisut tulee tehdä huomioiden sen yleislakiluonne. Yleislaista on kuitenkin mahdollista vastaisuudessakin poiketa erityislaeilla perustellusta, painavasta syystä. Jos julkisuuslain soveltamisalaa laajennetaan jatkossa, on mahdollista arvioida, onko erityisiä painavia perusteita sille, että esimerkiksi joidenkin yhtiöiden osalta säädetään poikkeuksia, rajauksia tai muita erityissäännöksiä suhteessa julkisuuslain soveltamiseen. Tällainen erityissääntely sopii luontevimmin osaksi niitä erityislakeja, jotka koskevat kyseistä yhtiötä tai sen toimintaa.

Postiosoite Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite Besöksadress

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet E-post, internet

kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi